

לא הוליד אותו בעודו אברם, שְׁהָרִי בְּעוֹדוֹ אֲבָרָם הוֹלִיד לְמִטָּה. כִּיּוֹן שֶׁנִּקְרָא אֲבָרָהֶם וְנִכְנַס בְּבְרִית, אִז הוֹלִיד לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כֶּן אֲבָרָם אֵינּוּ מוֹלִיד בְּקֶשֶׁר עֲלִיּוֹן, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְנִקְשֵׁר לְמַעְלָה בְּיַצְחָק. וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תְּשַׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וָגו'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (שמואל ב-כב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' וּמִי צוּר וָגו'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' - מִי הוּא הַשְּׁלִיט אוֹ הַמְּמַנֶּה שְׂיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת דְּבָר מִבְּלַעְדֵי ה'? אֲלָא מִי שֶׁהֶצְטִיחַ מִעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁפָּלַם אֵין עוֹמְדִים בְּרִשְׁוֹתָם וְלֹא יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת דְּבָר. וּמִי צוּר - וּמִי הוּא הַתְּקִיף שְׂיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת תְּקִיף וּגְבוּרָה מִעֲצָמוֹ מִבְּלַעְדֵי אֱלֹהֵינוּ? אֲלָא כָּלֵם בְּיַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יְכוּל לַעֲשׂוֹת דְּבָר, רַק מְרִשׁוֹתוֹ.

דְּבָר אַחַר כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' - שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכֹּל בְּרִשְׁוֹתוֹ, וְלֹא כְּמִי שֶׁנִּרְאָה בְּמַרְאֵה הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזְלוֹת, שֶׁפָּלַם מְרָאִים דְּבָר, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַלִּיפוֹ לְגִנּוֹן אַחַר. וּמִי צוּר זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ, הָרִי פְּרִשׁוּהָ שְׂאִין צִיר כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא צִיר שְׁלָם, עוֹשֶׂה וּמְצִיר דְּמוֹת בְּתוֹךְ דְּמוֹת, וּמְשַׁלֵּם אֶת אוֹתָהּ הַדְּמוֹת בְּכָל תְּקוּנָה, וּמְכַנֵּס בּוֹ נֶפֶשׁ עֲלִיּוֹנָה, שְׂדוּמָה לְתַקּוּן הַעֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם כֶּן אֵין צִיר כְּמוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּאֵרָא, מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁל אָדָם, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרֵת תְּשׁוּקָתוֹ לְנִקְבָתוֹ, וְנִקְבָתוֹ מִתְעוֹרְרֵת אֵלָיו, אִז מִתְחַבְּרִים שְׁנֵיהֶם יַחַד, וְיוֹצֵא מֵהֶם בֶּן אֶחָד שֶׁכְּלוּל מִשְׁתֵּי דְמוֹת כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוּר שְׂנִכְלָל מִשְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן צִרִיף אָדָם

בְּבְרִית כְּדִין אוֹלִיד לְעֵילָא, וּבְגִינן כֶּן אֲבָרָם אֵינּוּ מוֹלִיד בְּקֶשֶׁר עֲלָא, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד כְּמָה דְאַמְרֵן, וְאַתְקִשֵׁר לְעֵילָא בְּיַצְחָק:

וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תְּשַׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וָגו'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח (שמואל ב-כב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי וּמִי צוּר וָגו'. דָּוִד מֶלֶכָא אָמַר הָאֵי קָרָא (תהלים י"ח) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי. מָאֵן הוּא שְׁלִיטָא אוֹ מְמַנָּא דִּיכּוֹל לְמַעְבַּד מַדֵּי מִבְּלַעְדֵי יי, אֲלָא מַה דְאַתְפַּקֵּד מִעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְכִלְהוּ לָא בְּרִשְׁוֹתֵיהוּ קִיַּיְמִי וְלֹא יְכָלִי לְמַעְבַּד מַדֵּי. וּמִי צוּר, וּמָאֵן אִיהוּ תְקִיף דִּיכּוֹל לְמַעְבַּד תְּקִפָא וּגְבוּרָה מְגַרְמִיָה מִבְּלַעְדֵי אֱלֹהֵינוּ. אֲלָא כִלְהוּ בִידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא יְכִיל לְמַעְבַּד מַדֵּי בַר בְּרִשְׁוֹתֵיהָ.

דְּבָר אַחַר כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי. דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פִּלְא בְּרִשְׁוֹתֵיהָ וְלֹא כְּמָאֵן דְאַתְחַזִּי בְּחִיזוֹ דְכִכְבְּיָא וּמְזָלִי, דְכִלְהוּ אַחַזְיִין מְלָה, וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲלַף לִיהָ לְגוּוֹנָא אַחְרָא. וּמִי צוּר זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ. הָא אוּקְמוּהָ דְלִית צִייר כְּמָה דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ צִייר שְׁלִים עֶבֶד וְצִייר דִּיוּקְנָא גוֹ דִּיוּקְנָא וְאַשְׁלִים לָהּ הוּא דִּיוּקְנָא בְּכָל תְּקוּנָהּ, וְאַעִיל בָּהּ נֶפֶשׁ עֲלָא דְדָמִי לְתַקּוּנָא עֲלָא, בְּגִין כֶּן לִית צִייר פְּקָדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

הָא חַזִּי, מַה הוּא זְרַעָא דְבַר נֶשׁ כַּד אַתְעַר תִּיאוּבְתִיָה לְגַבֵּי נוּקְבִיָה וְנוּקְבִיָה אַתְעַר לְגַבִּיָה כְּדִין מִתְחַבְּרֵן תְּרוּוּיָהוּ כְּחֻדָא וְנִפְק מְנִיָהוּ בַר חַד דְכִלְיִל מְתָרִין דִּיוּקְנִין פְּחַד. בְּגִין דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא צִייר לִיהָ בְּצִיּוּרָא דְאַתְפְּלִיל מִתְרוּוּיָהוּ. וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ דְמוֹת כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוּר שְׂנִכְלָל מִשְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן צִרִיף אָדָם